

Продолжением данной работы является статья «Перспективы изучения балто-славянских связей в области синтаксиса», в которой установлены три разновидности синтаксических балтизмов на территории восточнославянских говоров. Автор, кроме того, анализирует так называемые «вертикальные синтаксические поля», имеющие своеобразие в построении конструкций, обусловленное семантикой глаголов и зависимых от них имен существительных.

Другие статьи сборника посвящены методам изучения, генезису и типологии переходных говоров, синтаксису сложного предложения в смоленских говорах.

Интересны статьи, помещенные во втором разделе сборника. В них оригинальными являются наблюдения автора над синтаксическими возможностями концептуальных глаголов, характеризующих людей грамотных и сочувствующих. Заканчивается раздел работой о национально-культурном компоненте в тексте и языке, в которой на ярких примерах показывается роль белорусской культуры, включая словесную культуру, в обогащении русской культуры нового времени. Эта работа приобретает особое значение в связи с тем, что белорусско-русские культурные отношения в прошлом и настоящем недостаточно освещены представителями творческой интеллигенции и учеными.

Содержание сборника обнаруживает глубокую теоретическую подготовленность автора, знакомство с новейшими исследованиями на разных языках и, главное, новизну выводов о переходных языковых зонах в пределах восточных славян. Своими конкретными разработками С.М. Прохорова дополняет и развивает взгляды знаменитых ученых-языковедов XIX–XX вв.

Заслуженный деятель науки Беларуси,
доктор филологических наук, профессор
М. Г. Булахов

М.Г. Булахаў. «Слово о пльку Игоревѣ» і Беларусь: Да 200-годдзя першага выдання «Слова о пльку Игоревѣ». Мн.: БДПУ імя М. Танка. 2000. Ч. 1. 268 с.; Ч. 2. 213 с.; Яго ж. «Слово о пльку Игоревѣ» у асвятленні дзеячаў беларускай навукі, літаратуры і культуры: Зборнік навуковых і юбілейных матэрыялаў. Мн.: БДПУ імя М. Танка. 2000. 257 с.

Капітальныя навуковыя працы прафесара М.Г. Булахава даўно ўжо сталі класічнай скарбонкай беларускага мовазнаўства. Чытаючы новыя тры (!) кнігі, што выйшлі на працягу аднаго года, па-шчыраму зайздросціш незвычайнай даследчыцай няўрымслівааці і апантанасці вучонага, першая навуковая праца якога аб «Слове» была апублікавана яшчэ ў 1952 г.

Аснову першай часткі манаграфіі склалі слоўнік персаналій беларускіх лінгвістаў, літаратуразнаўцаў, перакладчыкаў, мастакоў і му-

зычных інтэрпрэтатараў «Слова» і даследаванне лексіка-фразеалагічнай і сінтаксічнай варыянтнасці ў беларускіх перакладах славутага помніка. Сярод 64 імёнаў даследчыкаў М. Булахаў асабліваю ўвагу звяртае на спадчыну малавядомых у навуцы аўтараў тыпу М. Анцукевіча, Д. Бохана, І. Быкоўскага, месца якіх у «словазнаўстве» пакуль што не мае аб'ектыўнай ацэнкі. У асноўнай частцы кнігі вучоны, бадай ці не ўпершыню ў беларускім мовазнаўстве, праводзіць комплексны параўнальна-лінгвістычны аналіз перакладаў «Слова» на беларускую мову. Грунтуючыся на вершаваных і праяічных перакладах Я. Купалы, М. Гарэцкага, І. Чыгрынава, Р. Барадуліна, В. Дарашкевіча і Я. Крупенькі, а таксама праводзячы адпаведны лексіка-фразеалагічны і сінтаксічны паралелі з твораў В. Жукоўскага, В. Капініста, К. Бальмонта, С. Шамбінага і В. Ржыгі, А. Югава і інш., ён вылучае больш як 200 найбольш характэрных слоў, выразаў і сінтаксічных канструкцый арыгінала, якія па-рознаму ідэнтыфікуюцца ў перакладных тэкстах. Значны факталагічны матэрыял, бліскавае веданне бібліяграфічных крыніц дазволілі даследчыку прыйсці да важнай высновы, што беларускія перакладчыкі, шырока выкарыстоўваючы «лексічную і граматычную сінаніміку для перадачы глыбокага зместу і стылістычных асаблівасцей старажытнага помніка», абумоўленых як «творчым майстэрствам перакладчыка, узроўнем яго ведаў старажытнай і сучаснай мовы і літаратуры», так і асабістым разуменнем сутнасці падзей мінулага, эстэтычнымі прынцыпамі, уплывам ранейшых перакладаў і іншых фактараў, паспяхова справіліся з задачай пошуку эквівалентных сродкаў да мовы арыгінала.

Другая і трэцяя кнігі маюць характар хрэстаматычных зборнікаў. У першай з іх змешчаны найбольш грунтоўныя даследаванні М. Булахава па праблематыцы «Слова», а таксама шматлікія дадаткі, у ліку якіх і арыгінальныя пераклады «Плачу Яраслаўны» на розныя гаворкі Беларусі, зробленыя як прафесійнымі навукоўцамі-дыялектолагамі, так і аматарамі роднага слова Л. Антанюк, В. Ільчанка, М. Крыўко, В. Сталовіч, І. Яшкіным і інш. Своеасаблівым працягам папярэдняй кнігі стаў зборнік навуковых і юбілейных матэрыялаў аўтараў розных школ і напрамкаў, апублікаваных у XX ст.

Такім чынам, на мяжы другога тысячагоддзя айчынная беларусістыка ўзбагацілася панарамным даследаваннем «Слова» ў кантэксце славянскай і еўрапейскай культур. Выдадзенае ў 1989 г. М. Булахам «Слово о пльку Игореве» в літаратуре, искусстве, науке: Краткий энциклопедический словарь», а таксама тры вышэйадзначаныя кнігі, без перабольшання, – подзвіг беларускага вучонага, узор і прыклад беззапаветнага служэння яго вялікасці Слову.

Кандыдат філалагічных навук
М.Р. Прыгодзіч